

LIETUVOS SPORTO MOKYMO ĮSTAIGŲ VEIKLOS AUDITAS

Vilma Čingienė¹, Lina Gineikienė²

¹ Mykolo Romerio universitetas, Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius, Lietuva
v.cingiene@mruni.eu

² Lietuvos sporto universitetas, Sporto g. 6, LT-44221 Kaunas, Lietuva
lina.gineikiene@gmail.com

Anotacija

Veiklos auditas šiuolaikinio viešojo valdymo kontekste tampa vis reikšmingesnis dėl vykdomos politikos veiksmingumo ir kuriamos pridėtinės vertės poreikio. Lietuvos sporto sistemos sudedamoji dalis yra sporto mokymo įstaigos (SMĮ) – neformaliojo ugdymo įstaigos, teikiančios viešąsias paslaugas ir atsakingos už fizinio aktyvumo skatinimą. Straipsnyje pateikiama 2005–2010 m. SMĮ veiklos duomenų analizė pagal keturis veiklos rodiklius, vertinant viešųjų finansų panaudojimą. Tyrimo rezultatai parodė, kad SMĮ veiklos finansavimas priklauso nuo savivaldybės skiriamų lėšų, tačiau skiriamo finansavimo dydis nepriklauso nuo veiklos rezultatų.

Pagrindiniai žodžiai: sporto mokymo įstaigos veikla, pajamų šaltiniai, veiklos rodikliai, išlaidų mokomajam sportiniam darbui rodikliai.

Įvadas

Viena iš didžiausių vertybių yra žmogaus sveikata. Būsime darbingi, kūrybingi ir žvalūs, jei kūno kultūra ir sportas taps mūsų gyvenimo būdu ir jei kiekvienas aktyvus pilietis gebės išsaugoti švarią ir sveiką aplinką. Teigiamų rezultatų galima tikėtis, jei sveikos gyvensenos ir aplinkosauginio ugdymo procesas prasidės vaikystėje ir tęsis visą žmogaus gyvenimą. Valstybė, besirūpinanti savo įvaizdžiu ir piliečių gerove, suteikia teises garantijas ir sudaro sąlygas šalies gyventojams sportuoti. Valstybinės sporto plėtros strategija (2011–2020) nukreipta į tikslų ir uždavinių įgyvendinimą, numatytos priemonės ir reikiami ištekliai ir nacionaliniu, ir savivaldos lygiu. Norint tikslingai naudoti ir racionaliai valdyti viešuosius finansus, reikia suprasti ir diegti vadybos koncepcijas, turėti administracinių gebėjimų ir užtikrinti kokybiškų paslaugų teikimo procesą siekiant efektyvios ir racionalios veiklos rezultatų.

2010 m. Lietuvos sporto informacijos centro duomenimis, Lietuvoje buvo 95 valstybinės sporto mokymo įstaigos (toliau – SMĮ) – neformaliojo ugdymo institucijos, teikiančios viešąsias paslaugas sportuojantiems vaikams ir jaunimui iki 19 m.

(44 000 asmenų). SMĮ steigėjas yra miesto arba rajono savivaldybė, atsakinga už organizacijų veiklos koordinavimą ir finansavimą. Tačiau pasigendama bendros informacijos apie SMĮ veiklą, stokojama nuodugnesnės veiklos analizės ir audito valstybinių lėšų panaudojimo kontekste, įžvalgų dėl SMĮ ateities perspektyvų reaguojant į nuolatinius aplinkos pokyčius. Taigi šiuo tyrimu siekiame išanalizuoti SMĮ veiklos ypatumus ir išsiaiškinti, ar tikslingai ir racionaliai naudojami viešieji finansai pagal iškeltus veiklos tikslus.

Problema – kaip tikslingai ir racionaliai SMĮ naudoja viešuosius finansus?

Darbo tikslas – atlikti SMĮ veiklos auditą, vertinant viešųjų finansų panaudojimą.

Darbo uždaviniai:

1. Apibūdinti viešųjų institucijų veiklos audito teorinius pagrindus.
2. Pristatyti SMĮ kaip viešųjų paslaugų teikėjas Lietuvos sporto sistemos kontekste.
3. Atlikti SMĮ veiklos naudojant viešuosius finansus rezultatų analizę.

Tyrimo metodai: informacijos šaltinių analizė, aprašomoji statistika.

Teoriniai tyrimo pagrindai

Bendrieji veiklos kokybės vertinimo metodologiniai aspektai. Viešojo sektoriaus svarba yra didžiulė, nes šiuolaikinėse valstybėse apie 30 procentų bendrojo nacionalinio produkto sukuria viešajame sektoriuje, teikiant visuomenei prekes ir viešąsias paslaugas (Raipa, 2002). Daugelis viešųjų ir ne pelno organizacijų (tarp jų ir sporto sektoriaus) pasikliauja tik valstybės dotacijomis teikdamos viešąsias paslaugas ir siekdamos patenkinti visuomenės poreikius ir lūkesčius, todėl jų veikla neapčiuopiama ir sunkiai pamatuojama (Papadimitriou, 2007). Akivaizdu, kad viešasis sektorius svarbus ir šalies ekonomikai, ir socialinei visuomenės gerovei, tačiau jo veiklos efektyvumą vertinti sudėtinga.

Viešojo sektoriaus sąvoka neatskiriama nuo viešosios paslaugos sampratos. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme (1999) viešoji paslauga apibūdinama kaip valstybės ar savivaldybių kontroliuojamų juridinių asmenų veikla teikiant asmenims socialines, švietimo, mokslo, kultūros, sporto ir kitas įstatymais numatytas paslaugas. Vyriausybė prisiima atsakomybę už šių paslaugų įgyvendinimo skatinimą, raidą ir priežiūrą. Viešoji paslauga yra siejama su juridinių asmenų veikla – ir valstybinių įstaigų, ir nevyriausybinių sektoriaus organizacijų. Nors viešasis sektorius, kaip teigia Dunajevs (2009), yra tarsi viešųjų ar bendrųjų reikalų tvarkymo priemonė naudojant paskirstymo, persikirstymo ir reguliavimo funkcijas, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai veikia šalies gyventojų gerovę, ir jo vaidmuo daugiau yra vadovavimo, reguliavimo, nes tokiu būdu tvarkoma šalies ir gyventojų gerovės sistema, tačiau Segalovičienė (2011) tvirtina, kad viešojo valdymo veikla traktuotina kaip holistinė sistema. Šiame tyrime remiamasi požiūriu, kad viešasis sektorius yra visuomenės gerovės palaikymo mechanizmas.

Veiklos kokybės vertinimo specifika. Lietuvos finansų ministerijos parengtoje Pavyzdinėje vidaus audito metodikoje (2003) teigiama, kad atliekant viešųjų juridinių asmenų veiklos auditą vertinama, ar veikla, programa, institucija yra valdoma ekonomiškai, efektyviai, rezultatyviai. *Ekonomiškumas* suprantamas kaip taupus išteklių naudojimas nepakenkiant veiklos rezultatų kokybei, *efektyvumas* – kaip santykis tarp pasiektų rezultatų ir šiems rezultatams gauti panaudotų išteklių, *rezultatyvumas* – kaip nustatytų tikslų pasiekimo lygis, taip pat santykis tarp patirtų išlaidų ir realiai pasiekto efekto.

Vertinimo, kaip profesionalios viešojo valdymo srities, pradžia laikomas XX a., tiksliau, septintasis dešimtmetis, o aštuntajame dešimtmetyje prasidėjo antroji vertinimo iškilimo fazė – naujojo viešojo valdymo reforma, kurią pradėjo anglosaksiškųjų tradicijų ir Skandinavijos šalys. Devintajame dešimtmetyje dėl Pasaulio banko ir Europos Sąjungos spaudimo viešojo valdymo vertinimas išplito daugelyje pasaulio šalių, taip pat Lietuvoje.

Atliekant organizacijos veiklos auditą, reikia vadovautis tam tikrais kriterijais ir metodais. Tačiau mokslininkai nuo XX a. pradžios, kai, pasak Segalovičienės (2011), Jungtinėse Amerikos Valstijose imtos įgyvendinti „didingosios visuomenės“ (angl. *Great Society*) viešosios programos, o šių pažangai vertinti sukurta valdymo infrastruktūra ir viešosios veiklos vertinimo praktika, per visą šimtmetį nesukūrė organizacijos vertinimo sistemos, kuri leistų objektyviai įvertinti organizacijų, tarp jų ir viešųjų institucijų, veiklą. Kaip teigia Rossi, Lipsey ir Freeman (2004), veiklos vertinimas – tai tyrimo procedūrų sisteminis

taikymas socialiai orientuotų viešųjų programų koncepcijai, įgyvendinimui ir naudingumui įvertinti.

Veiklos matavimų svarba vis didėja dėl šių pagrindinių priežasčių (Puškorius, 2010): valdymo sudėtingėjimas, reikalaujantis adekvačių veiksmų ir pagrįstų sprendimų; vis didesnė įvairių išteklių stoka; poreikis didinti veiklos ekonomiškumą, efektyvumą ir veiksmingumą; siekiai didinti priimamų sprendimų skaidrumą; visuomenės spaudimas gerinti paslaugų ir prekių kokybę; noras suvokti valstybinių institucijų veiksmų pagrįstumą ir tikslingumą; korupcinių reiškinių prevencija; augantys politikų, organizacijų vadovų, įvairaus lygmens valdymo institucijų reikalavimai, susiję su atsakingumu ir objektyvia atskaitomybe; didėjantis poreikis visą veiklą orientuoti į rezultatus; siekis mažinti valdymo išlaidas; poreikis tobulinti valdymo struktūras, tinkamai nustatyti ir paskirstyti funkcijas, atsakomybę, išteklius ir spręsti kitas valdymo efektyvumo optimizavimo problemas. Iš esmės veiklos matavimas yra būtinas procesas, siekiant vykdomos veiklos skaidrumo ir teikiamų paslaugų kokybės.

Veiklos audito raiška viešajame sektoriuje. Vertinimo procedūros viešajame sektoriuje dažniausiai naudojamos vertinant viešąsias programas ir projektus (Bartkus, Raipa, 2001). Vertinimo veikla šiuolaikinio viešojo valdymo kontekste tampa vis reikšmingesnė, nes vis didesnis dėmesys skiriamas viešosios politikos veiksmingumui ir viešojo sektoriaus kuriamai pridėtinei vertei. Tačiau iki šiol nėra vieno bendro vertinimo modelio skirtingiems viešojo valdymo aspektams vertinti. Atlikta mažai mokslinių tyrimų, susijusių su holistine organizacijų veiklos samprata, dėl šio trūkumo sunku vertinti viešųjų institucijų veiklą (Bayle, Robinson, 2008). Kaip teigia Segalovičienė (2011), vertinimas yra objektyviosios realybės vertės nustatymas sistemingai vykdoma veikla, todėl ypač svarbu susitarti dėl veiklos rezultatų vertinimo principų ir vertybių, kai prioritetas skiriamas potencialiems vertinimo informacijos naudotojams, bet informacija svarbi ir organizacijos vystymui.

Veiklos vertinimo esmė pagrindžiama veiklos rezultatais. Tačiau veiklos teorijoje arba logikoje taip pat svarbus veiklos procesas, suteikiantis galimybę nustatyti numatytų veiksmų ir faktinių įvykių kiekviename proceso etape ryšį. Tai lemia nuolat didėjantis dėmesys viešojo sektoriaus kuriamai vertei, viešosios veiklos rezultatų efektyvumui ir veiksmingumui. Akivaizdu, kad veikla, susieta su rezultatais, parodo tikrąją jos vertinimo esmę.

Veiklos vertinimas turi turėti tikslą, tik tuomet galima pasiekti rezultatų. Įprastai vertinimo tikslas suprantamas dvejopai: *pirma*, kaip siekis nustatyti tikslų tinkamumą ir įvykdymą, *antra*, kaip siekis plėtoti efektyvumą, veiksmingumą, poveikį ir tvarumą (Segalovičienė, 2011).

Veiklos matavimo problemos šalyje labiausiai siejamos su veiklos auditu. Tačiau, kaip tvirtina Puškorius (2010), dažnai veiklos auditas neatitinka savo paskirties, o tai greičiausiai vyksta dėl požiūrio į veiklos vertinimą – vis dar susiduriama su nuomonėmis, kad vertinimas, auditas yra laiko gaišinimas, nereikalingas procesas, ir į auditorių išvadas neatsižvelgiama.

Veiklos vertinimo procese svarbūs du kintamieji: išlaidos ir veiklos rezultatai (išeiga, poveikis ar dar ilgesnio laiko rezultatai), kurie yra pagrindiniai ekonominiuose modeliuose. Remiantis šiais kintamaisiais ekonominiai vertinimo modeliai skirstomi į:

- a) išlaidų efektyvumo;
- b) išlaidų veiksmingumo;
- c) išlaidų naudos (Segalovičienė, 2011).

Šiame modelyje labiau akcentuojama *ekonominė veiklos vertinimo pusė*, siejama su išlaidomis. Galima teigti, kad ekonominis vertinimas yra tiksliausias, nes jis pagrįstas tiksliais rodikliais, skaičiavimais.

Kita modelių grupė orientuojama į *vertinimo objektą*. Pagrindinė šių modelių idėja – norint sukurti veiksmingą vertinimo sistemą, pirmiausia būtina atsižvelgti į vertinamo objekto specifiką. Segalovičienė (2011), cituodama H. F. Hansen, pristato vieną iš šešių modelių tipų – rezultatų modelius, orientuotus į politikos, programos, projekto ar organizacijos veiklos rezultatus. Hansen išskiria dvi šio tipo modelių subkategorijas: a) tikslų siekimo ir b) poveikio (efekto). Tikslų siekimo tipo modeliai yra klasikiniai vertinimo modeliai, kuriais siekiama įvertinti veiklos rezultatus, lyginant juos tik su veiklos tikslais. Šiuo požiūriu ir remsimės tyrime.

Be to, šiai modelių grupei priskiriami *naudos ir išlaidų analizės modeliai*. Cituojant Stufflebeam (2007), pagal procedūrų lygmenį šį požiūrį galima klasifikuoti į tris dalis: *išlaidų analizę, išlaidų ir veiksmingumo analizę, naudos ir išlaidų analizę*. Šių vertinimo procedūrų tikslas – gauti tikslią informaciją, kokie ištekliai yra investuoti į viešąją veiklą, kaip tai padaryta ir koks efektas gaunamas. Šis modelis taikomas gana plačiai, nes suteikia visiems aktualią finansinę informaciją apie vykdomą viešąją veiklą. Šiuo požiūriu taip pat remsimės tyrime.

Veiklos audito aktualizacija šalies sporto organizacijose. Pasak Karg (2011), sporto organizacijos, kaip ir kitų ne pelno organizacijų, veiklos vertinimas yra sudėtingas procesas, kurį lemia sportinės veiklos daugiadimensiškumas ir nevienalytiškumas. Viešojo sektoriaus organizacinio valdymo ypatumus sporto veiklos kontekste analizavo Gedvilaitė-Moran ir Laskienė (2010). Jos tvirtina, kad veiklos vykdymo apibrėžtis ir vertinimas viešajame sektoriuje yra labai sudėtingas, nes daugelis veiklos tikslų yra sudaryti pagal politinę nuostatą ir konkuruoja tarpusavyje. Todėl ir šiame tyrime sporto organizacijų

veiklos vertinimo analizė bus atskleista remiantis viešojo sektoriaus vertinimo problematika. SMĮ teikiamos viešosios paslaugos atlieka neformalios vaikų ir jaunimo popamokinės veiklos funkciją, tačiau ji nėra vien vaikų užimtumas laisvalaikiu. Ši veikla turi daugybę kitų funkcijų, suteikiančių vaikams pasitikėjimo, plečiančių vaikų akiratį ir ugdančių visaverčio gyvenimo įpročius (Kvieskienė ir kt., 2006; Šukys, 2008; Juodeikaitė, Leliugienė, 2009; Fominienė, Mejerytė-Narkevičienė, 2010).

Atsižvelgdamos į šio tyrimo tikslą – atlikti SMĮ veiklos auditą, vertinant viešųjų finansų panaudojimą, remsimės požiūriu, kad veiklos auditas yra veiklos vertinimas. Remiantis analizuotų autorių išskirtais viešųjų įstaigų veiklos vertinimo kriterijais, galima teigti, kad vertinimo procedūros viešajame sektoriuje yra tam tikri veiksmai, naudojant įvairių rūšių modelius. Norint sukurti veiksmingą audito sistemą, pirmiausia būtina atsižvelgti į vertinamo objekto specifiką. Atsižvelgdamos į savo vertinamą objektą – SMĮ veiklą, remsimės tikslų pasiekimo tipo modeliu ir bandysime *įvertinti veiklos rezultatus, lygindamos juos tik su veiklos tikslais*. Šios vertinimo procedūros tikslas – gauti tikslią informaciją apie investuotus į viešąją veiklą išteklius ir iš to gaunamą efektą.

Tyrimo metodika

Tyrimo metodai: informacijos šaltinių analizė, aprašomoji statistika.

Tiriamieji: šiame tyrime analizuojami visų 95 Lietuvos valstybinių SMĮ statistiniai duomenys, analizės tikslas – atlikti SMĮ veiklos auditą, vertinant viešųjų finansų panaudojimą. Tyrimo pobūdis kiekybinis. Tyrimui įgyvendinti buvo analizuojami 2005–2010 m. Lietuvos sporto statistikos metraščiai.

Per analizę SMĮ duomenys buvo grupuojami pagal veiklos metus, SMĮ priklausomybę skirtingiems savivaldybių padaliniais, SMĮ veiklos vietą – miestą arba rajoną. Pagal įvardytus požymius vertinta organizacijų ir sportuojančiųjų skaičių kaita, keturi veiklos rodikliai, SMĮ pajamų, gautų iš valstybės, rodikliai, išlaidų mokomajam sportiniam darbui rodikliai, nustatytos SMĮ, kurioms teko mažiausia ir didžiausia suma vienam moksleiviui per metus, taip pat geriausias veiklos rezultatus pasiekusios SMĮ.

Tyrimo organizavimas. Tyrimas buvo organizuojamas trimis etapais. Tyrimo tikslo ir uždavinių sprendimo logika grindžiama normatyvine socialinių mokslų paradigma, besiremiančia kiekybiniu požiūriu į tyrimą, kurio mokslinę vertę nusako kiekybiniai rodikliai, t. y. bandymas įžvelgti tiriamų požymių dėsningumus populiacijos lygiu (Kardelis, 1997).

1. **SMĮ bendrųjų veiklos duomenų analizė.** Pirmajame tyrimo etape buvo analizuojami du bendrieji

metiniai SMĮ veiklos duomenys: SMĮ skaičius ir sportuojančiųjų skaičiaus dinamika; SMĮ veiklos rezultatai pagal keturis rodiklius: *surengtų sporto varžybų ir dalyvių skaičių; surengtų stovyklų, dienų ir dalyvių skaičių; surengtų kvalifikacijos kėlimo seminarų, kursų, konferencijų dalyvių skaičių, parengtų sportininkų skaičių ir jų meistriškumą*. Gauti duomenys buvo diferencijuoti pagal SMĮ priklausomybę savivaldybių padaliniams.

2. **Miestų ir rajonų SMĮ pajamų iš valstybės ir savivaldybės biudžetų ir išlaidų mokomajam sportiniam darbui rodiklių analizė.** Šiame tyrimo etape buvo atrinkti 2005–2010 m. bendrieji SMĮ *pajamų rodiklių duomenys*. Jie diferencijuoti pagal SMĮ priklausomybę savivaldybės padaliniams. Siekiant atlikti išsamesnę analizę, išskirtas kiekvienų metų miestų ir rajonų SMĮ bei juose sportuojančiųjų skaičius, miestų ir rajonų SMĮ pajamos iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, apskaičiuota vidutinė vienam moksleiviui per metus tenkanti valstybinių lėšų suma.
3. Taip pat nustatytos didžiausia ir mažiausia valstybinių lėšų sumos, tenkančios vienam moksleiviui per metus, analizuotos miestų ir rajonų SMĮ mokomajam sportiniam darbui skiriamos lėšos, apskaičiuota vidutinė vienam moksleiviui tenkanti šių lėšų suma. Nagrinėta didžiausia ir mažiausia vienam moksleiviui per metus tenkanti mokomajam sportiniam darbui skirtų lėšų suma, nustatyti miestai ar rajonai, kurių SMĮ tenka daugiausiai ir mažiausiai lėšų vienam moksleiviui per metus, vėliau šie rodikliai palyginti su SMĮ mokomajam sportiniam darbui vienam moksleiviui per metus tenkančia suma ir vidutine suma.
4. **Miestų ir rajonų SMĮ veiklos rezultatų rodiklių analizė.** Trečiajame tyrimo etape SMĮ veiklos rezultatų rodikliai diferencijuoti pagal miestų ir rajonų SMĮ. Analizuojami šie miestų ir rajonų SMĮ veiklos rodikliai: *surengtų sporto varžybų ir*

dalyvių skaičius; surengtų stovyklų, dienų ir dalyvių skaičius; parengtų sportininkų skaičius ir jų meistriškumas. Identifikuotos kiekvienais metais geriausius veiklos rezultatus pasiekusios miestų ir rajonų SMĮ. Analizuotos geriausius veiklos rezultatus pasiekusių SMĮ pajamos iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, tenkančios vienam moksleiviui per metus, ir palygintos su vidutinėmis pajamomis ir mokomajam sportiniam darbui vienam moksleiviui per metus skirtomis lėšomis bei vidutinėmis lėšomis.

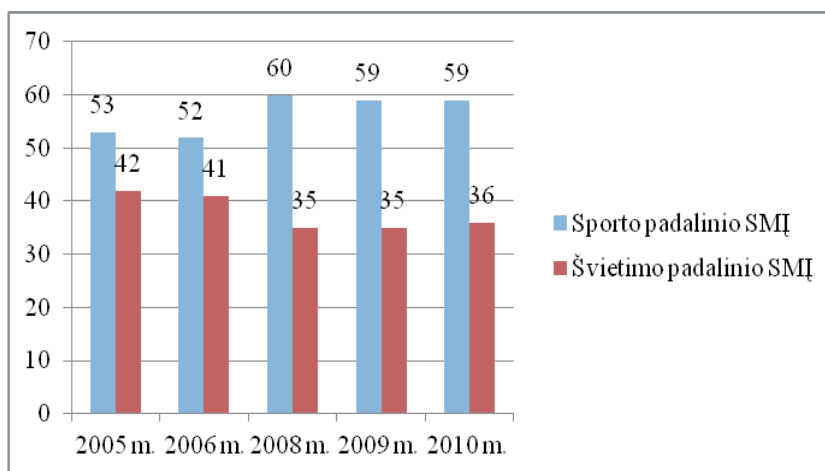
Tyrimo rezultatų aptarimas

SMĮ bendrųjų veiklos duomenų analizė. Lietuvoje veikiančios 95 SMĮ priklauso savivaldybių kūno kultūros ir sporto padaliniams (toliau – KKS padalinys) arba švietimo padaliniams. Tyrimo rezultatai parodė, kad analizuojamu laikotarpiu bendras SMĮ skaičius kito mažai. Tačiau 2005–2008 m. keitėsi SMĮ priklausomybė, t. y. 2005 m. KKS padalinių SMĮ buvo 53, švietimo padalinių – 42, o 2008 m. atitinkamai 60 ir 35 (1 pav.).

Šį pokytį iliustruoja ir sportuojančiųjų skaičiaus kaita. 2008 m. pastebimas staigus KKS padaliniams priklausančių SMĮ sportuojančiųjų skaičiaus padidėjimas: 2006 m. buvo 27 481 moksleivis, 2008 m. – 31 343 moksleiviai. Svarbu pažymėti, kad analizuojamu laikotarpiu bendras sportuojančiųjų skaičius KKS padalinių SMĮ išlieka gana stabilus: nuo 2008 iki 2010 m. sumažėjo 128 moksleivių. O švietimo padalinių SMĮ tuo pačiu laikotarpiu sportuojančiųjų skaičius sumažėjo 1053 moksleiviais.

Kaip minėta, *SMĮ skaičius ir priklausomybė* 2008–2010 m. išlieka gana stabilūs. *Bendras sportuojančiųjų skaičius SMĮ* visu analizuojamu laikotarpiu sumažėjo 1851 moksleivių.

SMĮ veiklos analizė atlikta pagal keturis veiklos rezultatus: 1) *surengtų sporto varžybų ir jų dalyvių skaičių*; 2) *surengtų stovyklų, dienų ir dalyvių skaičių*; 3) *surengtų kvalifikacijos kėlimo seminarų, kursų,*

1 pav. SMĮ priklausomybės ir skaičiaus dinamika 2005–2010 m.

1 lentelė

SMĮ ir sportuojančiųjų skaičius pagal priklausomybę savivaldybių padaliniams

Metai	SMĮ priklausomybė padaliniui	SMĮ skaičius	Sportuojančiųjų skaičius
2005	KKS padalinių SMĮ	53	28 250
	Švietimo padalinių SMĮ	42	17 287
2006	KKS padalinių SMĮ	52	27 481
	Švietimo padalinių SMĮ	41	16 575
2008	KKS padalinių SMĮ	60	31 343
	Švietimo padalinių SMĮ	35	13 524
2009	KKS padalinių SMĮ	59	31 260
	Švietimo padalinių SMĮ	35	13 201
2010	KKS padalinių SMĮ	59	31 215
	Švietimo padalinių SMĮ	36	12 471

konferencijų ir jų dalyvių skaičių ir 4) esminį SMĮ veiklos rezultatą – parengtų sportininkų skaičių ir jų meistriškumą. Analizuojami veiklos rezultatai diferencijuoti pagal SMĮ priklausomybę savivaldybių padaliniams.

Pirmas veiklos rezultatas – surengtų sporto varžybų ir jų dalyvių skaičius. Tyrimas parodė, kad **KKS padalinių SMĮ** surengtų sporto varžybų skaičius turi tendenciją didėti. 2008 m. pastebimas reikšmingas **KKS padalinių SMĮ** surengtų varžybų skaičiaus padidėjimas. Tačiau 2009 m. varžybų skaičius staigiai sumažėjo. O 2010 m. surengtų varžybų skaičius vėl išaugo iki 4578 varžybų ir buvo pasiektas aukščiausias šios veiklos rodiklis per visą analizuojamą laikotarpį. **Švietimo padalinių SMĮ** pastebimas stabilus surengtų varžybų skaičiaus mažėjimas: nuo 2040 varžybų 2006 m. iki 1796 varžybų 2009 m.

Tyrimo rezultatai rodo, kad 2008 m. **KKS padalinių SMĮ** varžybų dalyvių skaičius išaugo nuo 146 785 dalyvių 2006 m. iki 177 621 dalyvio 2008 m. Reikia pažymėti, kad tais pačiais metais padidėjo ir surengtų varžybų skaičius. Tikėtina, jog taip nutiko dėl SMĮ priklausomybės savivaldybių padaliniams reorganizacijos. Tačiau 2009 ir 2010 m. varžybų dalyvių skaičius vis mažėjo, nors 2010 m. pastebimas nemažas surengtų varžybų skaičiaus padidėjimas. Darome prielaidą, kad varžybų dalyvių skaičius, tikėtina, sumažėjo dėl kruopštesnės moksleivių atrankos, siekiant racionaliau panaudoti lėšas. **Švietimo padalinių SMĮ** varžybų dalyvių skaičius mažėjo kiekvienais metais.

Antras veiklos rezultatas – surengtų stovyklų skaičių, dienų ir dalyvių skaičius. Surengtų stovyklų skaičiaus kaitos analizė parodė, kad nors **KKS padalinių**

SMĮ 2008 m. surengė daugiau stovyklų nei 2006 m., tikėtina, dėl mokyklų priklausomybės reorganizacijos, ir 2009, ir 2010 m. pastebimas reikšmingas surengtų stovyklų skaičiaus sumažėjimas. Stovyklų mažėjimo tendencija pastebima ir **švietimo padalinių SMĮ** veikloje. 2008 m. prasidėjusi finansinė krizė lėmė bendrą mažesnę SMĮ finansavimą. Didžiausias stovyklų dienų ir jų dalyvių skaičius **KKS padalinių SMĮ** 2006 m. buvo 6534 dienos ir 12 207 dalyviai, 2010 m. – tik 3927 dienos ir 6138 dalyviai. O didžiausias **švietimo padalinių SMĮ** surengtų stovyklų dienų skaičius (1064 dienos) buvo 2008 m. Dramatiškas stovyklų dienų skaičiaus sumažėjimas maždaug per pusę užfiksuotas 2009 m. **Švietimo padalinių SMĮ** mažėjo surengtų stovyklų ir jų dienų skaičius, taip pat bendras dalyvių skaičius.

Trečias veiklos rezultatas – surengtų kvalifikacijos kėlimo seminarų, kursų, konferencijų ir jų dalyvių skaičius. Duomenų analizė parodė, kad **KKS padalinių SMĮ** organizuojamų kvalifikacijos kėlimo seminarų, kursų, konferencijų ir jų dalyvių skaičius vis augo ir didžiausias buvo 2009 m.: 20 renginių ir 473 dalyviai (2005 m. – 3 renginiai ir 104 dalyviai). Tikėtina, kad didėjo SMĮ darbuotojų poreikis kelti kvalifikaciją, taip pat keitėsi jų kvalifikacijos reikalavimai. Kitokia situacija pastebima **švietimo padalinių SMĮ**: dalyvių skaičius nuo 2005 m. didėjo, nors renginių skaičius mažėjo: 2005 m. dalyvių buvo 233, 2009 m. – 307.

Ketvirtas veiklos rezultatas – parengtų sportininkų skaičius (olimpinės rinktinės nariai, olimpinės rinktinės kandidatai, nacionalinės rinktinės nariai, jaunimo rinktinės nariai, jaunių rinktinės nariai) ir jų meistriškumas. Vertinant olimpinės rinktinės narių ir olimpinės rinktinės narių kandidatų parengimą, reikia atsižvelgti į žiemos ir vasaros olimpiadų ciklą – jos vyksta kas ketveri metai, persidengdamos kas dveji metai: 2006 m. vyko Turino žiemos olimpiada, 2008 m. – Pekino vasaros olimpiada, 2010 m. – Vankuverio žiemos olimpiada. Vis didėjant olimpinio sporto šakų skaičiui, olimpiadų dalyvių skaičiui ir dienų skaičiui, augant komercializacijai, Tarptautinis olimpinis komitetas nutarė pradėti rengti ir jaunimo olimpines žaidynes. 2010 m. Singapūre vyko pirmosios istorijoje jaunimo vasaros olimpinės žaidynės. Tyrimo rezultatai parodė, kad **švietimo padalinių SMĮ** parengia tik vieną kitą olimpinės rinktinės narį ar kandidatą, o **KKS padalinių SMĮ** vykdydamos ciklinį sportininkų rengimą iš esmės dalyvauja olimpiečių rengime.

Kitas svarbus SMĮ veiklos rodiklis – nacionalinės rinktinės narių parengimas. Nacionalinė rinktinė formuojama kasmet. **KKS padalinių SMĮ** paruoštų nacionalinės rinktinės narių skaičius gana stabilus: kiekvienais metais paruošiama apie 650, tik 2009 m. šis skaičius gerokai išaugo – parengti net

779 nacionalinės rinktinės nariai. Švietimo padalinių SMĮ parengtų nacionalinės rinktinės narių skaičius kur kas mažesnis: 2005 ir 2006 m. parengta apie 65 sportininkus. 2008 m. pastebimas staigus paruoštų nacionalinės rinktinės narių skaičiaus sumažėjimas – parengti tik 26 sportininkai, o 2010 m. padidėjimas – vėl net 258 nariai. Apibendrinant galima teigti, kad švietimo padalinių SMĮ tik iš dalies dalyvauja nacionalinės rinktinės narių rengime, išimtis pastebima tik 2010 m. Tikėtina, šis pokytis įvyko sutelkus pajėgas prieš 2012 m. olimpiadą.

Ne mažiau svarbūs SMĮ veiklos rodikliai – parengtų jaunimo rinktinės narių ir jaunių rinktinės narių skaičius. KKS padalinių SMĮ kasmet pastebimas jaunimo rinktinės narių mažėjimas: daugiausiai jaunimo rinktinės narių paruošta 2005 m. – 691, mažiausiai 2010 m. – 516. Tyrimo rezultatai rodo, kad ir rengiant jaunimo rinktinės narius pastebima olimpinį žaidynių ciklo įtaka: prasidėjus ciklui užfiksuojamas rinktinės narių skaičiaus išaugimas ir atvirkščiai. Švietimo padalinių SMĮ parengtų jaunimo rinktinės narių skaičius nedaug, bet stabiliai didėja: 2007 m. parengti 97 sportininkai, 2010 m. – 117. Be to, parengtų jaunimo rinktinės narių skaičius gana didelis, palyginti su didesnio meistriškumo sportininkų parengimo skaičiais. Svarbu pažymėti, kad aukščiausias meistriškumo lygis, kurį geba suteikti švietimo padalinių SMĮ, yra jaunimo rinktinės nariai.

Tyrimo rezultatai rodo, kad KKS padalinių SMĮ parengtų jaunių rinktinės narių skaičius stabiliai mažėja: 2005 m. parengti 837 nariai, 2010 m. – 643. Tokia pat situacija pastebima ir švietimo padalinių SMĮ: 2005–2010 m. jaunių rinktinės narių stabiliai mažėjo. Turint omenyje bendrą sportuojančių moksleivių skaičiaus mažėjimą, galima daryti prielaidą, kad tam turi įtakos ir parengtų jaunių rinktinės narių skaičius.

Apibendrinant SMĮ veiklą 2005–2010 m. laikotarpiu galima teigti, kad SMĮ skaičius išliko toks pats, tik kito jų priklausomybė savivaldybės padaliniais. Tyrimas parodė, jog analizuojamu laikotarpiu sportuojančiųjų skaičius bendrai sumažėjo 1851 moksleiviui. Švietimo padalinių SMĮ sportuojančiųjų sumažėjo gerokai daugiau nei KKS padalinių SMĮ: santykiu 1053 su 128.

Tyrimo rezultatų analizė parodė, kad KKS padalinių SMĮ visais veiklos rezultatais lenkia švietimo padalinių SMĮ. Pastarosios tik simboliškai dalyvauja rengiant didelio meistriškumo sportininkus: *olimpinės rinktinės narius ir kandidatus, nacionalinės, jaunimo ir jaunių rinktinės narius*. Todėl galima daryti prielaidą, kad švietimo padalinių SMĮ labiau orientuotos į masinę kūno kultūros popamokinę veiklą, o KKS padalinių SMĮ – į didelio meistriškumo sportininkų rengimą.

Miestų ir rajonų SMĮ pajamų iš valstybės ir savivaldybės biudžetų ir išlaidų mokomajam sportiniam darbui rodiklių analizė. Pajamų SMĮ gauna iš valstybės (apskrities) biudžeto, savivaldybių biudžeto, surenka iš moksleivių mokesčio, rėmėjų ir kitų šaltinių. Atsižvelgdamos į darbo tikslą – atlikti SMĮ veiklos analizę vertinant valstybinių lėšų panaudojimą, vertinome SMĮ pajamas, gautas iš valstybės (apskrities) ir savivaldybių biudžetų. SMĮ veiklos sritis diferencijavome pagal mokyklų priklausomybę miestams ir rajonams, nes skiriasi miestų ir rajonų savivaldybių finansinės galimybės, jų gebėjimas koordinuoti situaciją ir vykdyti į tikslą orientuotą veiklą, ir pagal pajamų rodiklius, atsižvelgdamos į SMĮ priklausomybę skirtingiems savivaldybių padaliniais.

Tyrimu buvo siekiama išsiaiškinti valstybinių lėšų sumą, miestų ir rajonų SMĮ tenkančią vienam moksleiviui per metus (išskiriant didžiausią, mažiausią ir vidutinį dydžius litais) ir vertinta mokomajam sportiniam darbui SMĮ skiriamų lėšų suma, tenkanti vienam moksleiviui per metus (išskiriant didžiausią, mažiausią ir vidutinę sumas litais).

Tyrimo rezultatai rodo, kad iš valstybės ir savivaldybių biudžetų gautos KKS padalinių SMĮ pajamos yra didesnės nei švietimo padalinių SMĮ pajamos (2 lentelė), išskyrus 2006 m., kai pastarųjų lėšos, gautos iš valstybės biudžeto, buvo gerokai didesnės nei KKS padalinių SMĮ. 2008 m. KKS padalinių SMĮ gavo didžiausią finansavimą per analizuojamą laikotarpį: iš valstybės biudžeto – 4596 tūkst. Lt, iš savivaldybių biudžeto – 94 566 tūkst. Lt.

2 lentelė

SMĮ pajamos iš valstybės ir savivaldybių biudžetų 2005–2010 m., tūkst. Lt

Metai	Organizacija	Valstybės (apskritis) biudžetas	Savivaldybių biudžetas
2005	KKS padalinių SMĮ	765	54 153
	Švietimo padalinių SMĮ	152	22 148
2006	KKS padalinių SMĮ	293	64 369
	Švietimo padalinių SMĮ	930	23 861
2008	KKS padalinių SMĮ	4596	94 566
	Švietimo padalinių SMĮ	536	25 680
2009	KKS padalinių SMĮ	1750	94 272
	Švietimo padalinių SMĮ	290	26 635
2010	KKS padalinių SMĮ	1979	86 923
	Švietimo padalinių SMĮ	1647	26 080

Vertinant **miestų** SMĮ veiklą 2005–2010 m. laikotarpiu pagal pajamų iš valstybės ir savivaldybių biudžetų rodiklius, nustatyta, kad miestų SMĮ *vidutinės lėšos*, tenkančios vienam moksleiviui per metus iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, stabiliai didėjo iki 2008 m. ir šiais metais vidutinė suma buvo pati didžiausia – 3140 Lt, o 2009 ir 2010 m. ji sumažėjo apie 330 Lt. Galima daryti prielaidą, jog vidutinė suma sumažėjo dėl visoje Lietuvoje prasidėjusios krizės, tačiau jo išliko pakankamai didelė, kad galėtume teigti, jog miestų SMĮ finansavimas gana stabiliai didėja.

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad **rajonų** SMĮ *vidutinė suma*, tenkanti vienam moksleiviui per analizuojamus metus, taip pat stabiliai didėjo iki 2009 m., kai tapo pati didžiausia – 2250 Lt. 2010 m. vidutinė suma šiek tiek sumažėjo iki 2130 Lt, nors jau nuo 2008 m. išlieka gana stabili – apie 2200 Lt. *Didžiausia suma*, tenkanti vienam moksleiviui per metus, rajonų SMĮ pati mažiausia buvo 2006 m., o 2008 m. smarkiai šoktelėjo iki 4830 Lt. Nuo 2008 m. *mažiausia* suma mažėja: 2008 m. buvo 940 Lt, 2010 m. – 610 Lt. Atsižvelgiant į tai, kad *vidutinė suma* jau trejus metus išlieka stabili, galima teigti, kad rajonų SMĮ finansavimas yra stabilus.

2011 m. gruodžio mėn. Lietuvos sporto mokyimo įstaigų vadovų seminare pristatytas SMĮ veiklos rezultatų tyrimas. Vadovų nuomone, tyrimas būtų veiksmingesnis ir išsamesnis, jei analizuojant SMĮ veiklą būtų atsižvelgta ir į mokomajam sportiniam darbui skiriamų lėšų dydį. Išlaidas mokomajam sportiniam darbui sudaro išlaidos stovykloms, varžyboms, prizams ir panašiai, t. y. veiklos sritims, kurių duomenis SMĮ pristato kaip savo veiklos rezultatą. Paprastai tai sudaro apie 10 % viso SMĮ biudžeto. Tačiau reikia paminėti, kad šalyje yra keletas SMĮ, visiškai neskiriančių lėšų *mokomajam sportiniam darbui*. Tikėtina, kad tų SMĮ, kurių išlaidos mokomajam sportiniam darbui didesnės, veiklos rezultatai irgi geresni.

Taigi atliekant SMĮ veiklos vertinimą buvo apskaičiuota *mokomajam sportiniam darbui skirtų lėšų* suma, tenkanti vienam moksleiviui per metus. Išskirtos *didžiausia, mažiausia ir vidutinė sumos*. Atliktas SMĮ valstybinių pajamų rodiklių ir mokomajam sportiniam darbui skiriamų lėšų rodiklių palyginimas.

Tyrimo rezultatai rodo, kad *valstybinių lėšų* suma, tenkanti vienam moksleiviui per metus, **miestų** SMĮ buvo **didžiausia** 2010 m. Tačiau *mokomajam sportiniam darbui* tais metais skirta suma nebuvo didžiausia per analizuojamą laikotarpį. *Mokomajam sportiniam darbui* miestų SMĮ skirta suma buvo didžiausia 2006 m., o valstybinių lėšų suma tuomet buvo viena iš mažesnių. Galima daryti išvadą, kad miestų SMĮ nėra priklausomybės tarp didžiausių mokomajam sportiniam darbui skiriamų lėšų dydžio ir didžiausių valstybės ir savivaldybių skiriamų lėšų dydžio.

Analizuodami **rajonų** SMĮ lėšas, matome, kad *suma, tenkanti vienam moksleiviui per metus*, buvo **didžiausia** 2008 m.: tuomet *mokomajam sportiniam darbui* rajonų SMĮ skirta suma nedaug tesiskyrė nuo didžiausios *mokomajam sportiniam darbui* rajonų SMĮ skirtos sumos 2010 m. Atliekant tyrimą pastebėta *mokomajam sportiniam darbui skirtų lėšų* didėjimo tendencija rajonų SMĮ, nors nuo 2009 m. biudžeto lėšos mažėjo. Peršasi išvada, kad ir rajonų SMĮ didžiausios mokomajam sportiniam darbui skiriamos lėšos nepriklauso nuo biudžeto dydžio. Mokomajam sportiniam darbui skiriamų lėšų dydis nepriklauso nuo valstybės ir savivaldybių skirtų lėšų dydžio.

Toliau buvo tiriamos **vidutinė biudžeto lėšų suma**, tenkanti vienam moksleiviui per metus, ir *vidutinė mokomajam sportiniam darbui* vienam moksleiviui skiriamų lėšų suma **miestų** SMĮ 2005–2010 m. laikotarpiu. *Vidutinė biudžeto lėšų* suma miestų SMĮ buvo didžiausia 2008 m. Tais metais taip pat buvo didžiausia vidutinė suma *mokomajam sportiniam darbui*, skirta miestų SMĮ. Nuo 2005 iki 2008 m. vidutinė *mokomajam sportiniam darbui* skirta suma stabiliai didėjo, o nuo 2008 m. ėmė mažėti: 2008 m. buvo 390 Lt, 2010 m. – 240 Lt. Tiriant viso analizuojamo laikotarpio vidutines sumas, pastebėtas ryšys tarp vidutinių biudžeto lėšų svyravimo ir vidutinių mokomajam darbui skirtų lėšų kaitos: jei vidutinės biudžeto lėšos sumažėja, tais metais sumažėja ir vidutinės lėšos mokomajam sportiniam darbui ir atvirkščiai.

Tiriant **rajonų** SMĮ lėšas nustatyta, kad *vidutinė suma*, tenkanti vienam moksleiviui per metus, buvo didžiausia 2009 m., o *vidutinė mokomajam sportiniam darbui* skirta suma didžiausia 2008 m. Stebint kitų analizuojamo laikotarpio metų sumų pokytį, nustatyta, kad sumažėjus vidutinei vienam moksleiviui tenkančiai sumai sumažėja ir vidutinė mokomajam sportiniam darbui skiriamų lėšų suma. Galima daryti išvadą, kad ir miestų, ir rajonų SMĮ **yra ryšys** tarp vidutinių mokomajam sportiniam darbui skiriamų lėšų ir biudžeto lėšų.

Suma, tenkanti vienam moksleiviui per metus, **miestų** SMĮ buvo **mažiausia** 2005 m. Tais metais ir *vidutinė suma*, tenkanti vienam moksleiviui per metus, buvo mažiausia per visus analizuojamus metus. *Mokomajam sportiniam darbui* miestų SMĮ skirta suma buvo mažiausia 2010 m., o *vidutinė mokomajam darbui* skirtų lėšų suma 2010 m. nebuvo pati mažiausia. *Suma, tenkanti vienam moksleiviui per metus*, **rajonų** SMĮ buvo mažiausia 2010 m. Mokomajam sportiniam darbui rajonų SMĮ skirta suma buvo mažiausia 2009 m. Mokomajam sportiniam darbui skiriamų lėšų dydis nepriklauso nuo valstybės ir savivaldybės skiriamų lėšų dydžio.

Atliekant tyrimą siekta išsiaiškinti, kurių miestų ir rajonų SMĮ *gavo mažiausiai lėšų iš valstybės ir*

savivaldybių biudžetų ir ar mokomajam sportiniam darbui šių SMĮ skirtos lėšos taip pat buvo mažiausios. Tyrimas parodė, kad *mažiausią sumą tarp miestų* SMĮ visais analizuojamo laikotarpio metais gavo Druskininkų SMĮ. Tačiau lėšos mokomajam sportiniam darbui, skiriamos Druskininkų SMĮ, buvo artimos vidutinėms arba net viršijo miestų SMĮ vidutines lėšas. Tiriant *rajonų* SMĮ, *mažiausia suma, tenkanti vienam moksleiviui per metus*, buvo Panevėžio r. ir 2006 m. Vilniaus r. SMĮ. Šių SMĮ mokomajam sportiniam darbui skirta suma buvo mažesnė už vidutinę sumą, o 2009 ir 2010 m. Panevėžio r. SMĮ, galima sakyti, visai neskyrė lėšų mokomajam sportiniam darbui. Tad rajonų SMĮ, gaunančios mažai lėšų iš biudžeto, mažai lėšų skiria ir mokomajam sportiniam darbui. Tikėtina, kad jos tik palaiko mokomąjį procesą, nesiekdamos konkrečių veiklos tikslų.

Toliau atliekant tyrimą išskirtos *didžiausią sumą iš biudžeto gavusios* miestų ir rajonų SMĮ ir šios sumos palygintos su mokomajam sportiniam darbui skirtoms lėšoms. 2005 m. *didžiausia suma vienam moksleiviui* teko Klaipėdos SMĮ, 2006 m. – Panevėžio SMĮ, 2008–2010 m. – Neringos SMĮ. Klaipėdos SMĮ mokomajam sportiniam darbui skyrė **vidutinę sumą**, Panevėžio SMĮ – **mažesnę už vidutinę**. Neringos SMĮ tik 2008 m. mokomajam sportiniam darbui skyrė tokią pinigų sumą, kuri buvo **didžiausia** tais metais mokomajam sportiniam darbui skirta suma tarp miestų SMĮ, o kitus dvejus metus mokomajam sportiniam darbui ši SMĮ lėšų neskyrė visai.

Tarp rajonų SMĮ tokios akivaizdžios lyderės nėra. Kasmet pinigų suma, tekusi vienam moksleiviui per metus, buvo didžiausia vis kitoje rajono SMĮ: Vilniaus r., Elektrėnų sav., Alytaus r., Utenos ir Šakių r. Pirmus trejus metus *daugiausiai valstybinių lėšų* gavusios rajono SMĮ mokomajam sportiniam darbui skyrė **didesnes** nei vidutines lėšas. Tik 2009 ir 2010 m. šios lėšos buvo **mažesnės** už vidutines. Tad galima daryti prielaidą, kad SMĮ, kuriose vienam moksleiviui per metus tenka didžiausia suma, nebūtinai mokomajam sportiniam darbui skiria taip pat didžiausias lėšas, jos gali būti netgi mažesnės už vidutines.

Apibendrinant galima teigti, kad miestų SMĮ vidutinės lėšos, gaunamos iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, stabiliai didėja, o rajonų SMĮ jau trejus metus iš eilės išlieka stabilios. Vidutinės lėšos mokomajam sportiniam darbui nuo 2008 m. mažėja. Tyrimo rezultatai parodė, kad vidutinių mokomajam sportiniam darbui skiriamų lėšų dydis priklauso nuo vidutinio valstybės ir savivaldybių skiriamų lėšų dydžio. Tačiau pastebėta tendencija, kad tos SMĮ, kuriose vienam moksleiviui teko didžiausia valstybinių lėšų suma per metus, mokomajam sportiniam darbui nebūtinai skyrė pačias

didžiausias sumas, o tos miestų SMĮ, kuriose vienam moksleiviui teko mažiausia valstybinių lėšų suma per metus, skyrė vidutines ar net didesnes nei vidutinės sumas. Rajonų SMĮ, kuriose valstybinių lėšų suma buvo mažiausia, ir mokomajam sportiniam darbui skyrė mažiausias lėšas arba jų neskyrė visai. Atliekant tyrimą išsiaiškinta, kad kai kurios ir miestų, ir rajonų SMĮ visiškai neskiria lėšų mokomajam sportiniam darbui. Kai kuriose iš jų vienam moksleiviui per metus tenkanti suma netgi kelerius metus iš eilės tais metais buvo didžiausia. Taigi galima teigti, kad priklausomybės tarp valstybinių ir mokomajam darbui skirtų lėšų nėra.

Miestų ir rajonų SMĮ veiklos rezultatų rodiklių analizė. Svarbus SMĮ vertinimo rodiklis yra jų įgyvendinama veikla, atsižvelgiant į savivaldybių skiriamą finansavimą. Trečiame tyrimo etape išskyrėme tas miestų ir rajonų SMĮ, kurių veiklos rezultatai buvo geriausi vertinant pagal *tris rezultatus*: 1) *surengtų sporto varžybų skaičių*; 2) *surengtų stovyklų skaičių*; 3) *parengtų sportininkų skaičių*.

Siekdami užsibrėžtų tikslų, geriausius rezultatus pasiekusių SMĮ vienam moksleiviui tenkančią valstybės ir savivaldybių biudžetų sumą palyginome su mokomajam sportiniam darbui vienam moksleiviui skirtomis lėšomis. Minėtos sumos vertintos atsižvelgiant į vidutines atitinkamų metų sumas.

Tyrimas parodė, kad *daugiausiai varžybų* 2005 m. surengė Šiaulių m. SMĮ, nuo 2006 m. *daugiausiai varžybų* surengia Panevėžio m. SMĮ. 2006 m. Panevėžio m. SMĮ buvo tarp SMĮ, kuriose tenka *daugiausiai lėšų* vienam moksleiviui. Kitais analizuojamais metais abiejų nagrinėjamų miestų SMĮ suma, tenkanti vienam moksleiviui per metus, **viršijo** vidutinę.

Tiriant mokomajam sportiniam darbui skirtas lėšas nustatyta, kad tik 2008 m. Panevėžio m. SMĮ mokomajam sportiniam darbui skyrė **reikšmingai didesnę** nei vidutinę sumą. Kitais analizuojamo laikotarpio metais ši suma Panevėžio m. SMĮ buvo **mažesnė už vidutinę**, o Šiaulių m. SMĮ – tik **šiek tiek didesnė**. Galima daryti prielaidą, kad Panevėžio m. SMĮ pasižymi aktyvumu siekdamą nustatytų SMĮ tikslų.

Tyrimo rezultatai rodo, kad rajonuose *daugiausiai varžybų* net ketverius metus iš eilės surengė Tauragės r., tik 2010 m. – Pasvalio r. SMĮ. Tauragės r. SMĮ vienam moksleiviui per metus tenkanti suma visais metais buvo **mažesnė** nei vidutinė, o Pasvalio r. – **didesnė** nei vidutinė. Mokomajam sportiniam darbui Tauragės r. SMĮ 2005 ir 2006 m. **neskyrė lėšų**, o 2008 ir 2009 m. šios lėšos buvo **reikšmingai mažesnės** už vidutines. Pasvalio r. SMĮ mokomajam sportiniam darbui skirtos lėšos taip pat buvo **mažesnės** už vidutines. Tad galima teigti, kad Tauragės ir Pasvalio r. SMĮ geba generuoti lėšas ir siekia geriausių rezultatų.

Vertinant *stovyklų rengimo* rodiklius nustatyta, kad daugiausiai *stovyklų* tarp miestų SMĮ 2006–2010 m. surengė Kauno SMĮ, tik 2006 m. daugiausiai *stovyklų surengė* Klaipėdos SMĮ. Ir Klaipėdos, ir Kauno SMĮ vienam vaikui per metus teko **didesnė** nei vidutinė suma. *Mokomajam sportiniam darbui* išleistos lėšos tik 2010 m. **šiek tiek viršijo** vidutines.

Tyrimas parodė, kad tarp rajonų daugiausiai *stovyklų surengia* Kauno r. SMĮ, tik 2009 m. išsiskyrė Anykščių r. SMĮ. Vienam moksleiviui per metus tenkančios sumos buvo **mažesnės** už vidutines, tik Anykščių r. SMĮ 2009 m. reikšmingai **viršijo** vidutines. *Mokomajam sportiniam darbui* vienam moksleiviui per metus skirtų lėšų suma visais metais buvo **mažesnė** už vidutinę.

Analizuojant *parengtų olimpinės rinktinės narių ir kandidatų* skaičių nustatyta, kad 2005–2010 m. laikotarpiu **daugiausiai** jų yra parengusios Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos SMĮ. Rajonų SMĮ nevertinome pagal šį rodiklį, nes jų parengtų *olimpinės rinktinės narių* skaičiai arba labai maži, arba lygūs nuliui.

Tyrimo rezultatai rodo, kad tik 2005 m. Klaipėdos SMĮ suma, tenkanti vienam vaikui, buvo reikšmingai **didesnė** nei vidutinė. Kitais analizuojamo laikotarpio metais ši suma **buvo lygi** vidutinei arba **mažesnė** už vidutinę. *Mokomajam sportiniam darbui* skirtų lėšų sumos tik 2005 m. buvo **lygios** vidutinėms, o kitais analizuojamo laikotarpio metais – **mažesnės** už vidutines. Galima teigti, kad SMĮ, parengusios daugiausiai olimpinės rinktinės narių, tikslingai panaudoja lėšas.

Kitas svarbus vertinimo rodiklis – *parengtų olimpinės rinktinės kandidatų* skaičius. *Olimpinės rinktinės kandidatų* per visus analizuojamus penkerius metus **daugiausiai paruošia** Kauno SMĮ ir Vilniaus SMĮ.

Tyrimo duomenys rodo, kad 2008 ir 2010 m. Vilniaus SMĮ *valstybinių lėšų suma, tenkanti vienam moksleiviui* per metus, buvo **mažesnė** nei vidutinė, o 2006 m. – **didesnė** už vidutinę. Kauno SMĮ ši suma **viršija** vidutinę. *Mokomajam sportiniam darbui* šios SMĮ skyrė **mažesnes** nei vidutinės lėšas. Galima daryti prielaidą, kad daugiausiai olimpinės rinktinės narių parengusios SMĮ turimas lėšas naudoja tikslingai.

Vertinant *nacionalinės rinktinės narių parengimo skaičių* 2005–2010 m. laikotarpiu, tarp miestų SMĮ vėlgi **pirmauja** Vilniaus SMĮ ir Kauno SMĮ. Tyrimo duomenys rodo, kad šių SMĮ vienam moksleiviui per metus tenkanti suma visus analizuojamus metus buvo labai **artima vidutinei**. *Mokomajam sportiniam darbui skirtų lėšų* suma yra **mažesnė** už vidutinę.

Rengiant *nacionalinės rinktinės narius*, tarp rajonų SMĮ **pirmauja** Utenos r., Ukmergės r. Elektrėnų sav. ir Plungės r. 2010 m. Plungės r. SMĮ aplenkė Vilniaus SMĮ – paruošė net 210 *nacionalinės rinktinės narių*, tai yra absoliutus rajono SMĮ rekordas.

Tyrimo rezultatai rodo, kad Ukmergės r. ir Plungės r. SMĮ vienam moksleiviui tenkanti *biudžetinių lėšų* suma buvo **mažesnė**, o Utenos r. ir Elektrėnų sav. SMĮ – **didesnė** už vidutinę sumą.

Atliekant tyrimą vertintas *jaunimo rinktinės narių* parengimo skaičius. Visą analizuojamą laikotarpį **daugiausiai jaunimo rinktinės narių** parengia Vilniaus SMĮ. *Lėšų, tenkančių vienam moksleiviui per metus*, sumos 2005 ir 2008 m. šioje SMĮ buvo šiek tiek **mažesnės** už vidutines, o 2006 ir 2009 m. – **didesnės**. *Mokomajam sportiniam darbui vienam moksleiviui per metus skirtų lėšų* sumos per visus penkerius metus buvo **mažesnės** už vidutines.

Tarp rajonų SMĮ rengiant *jaunimo rinktinės narius* absoliučia lydere galima įvardyti Elektrėnų sav. Tik 2005 m. daugiausiai *jaunimo rinktinės narių* parengė Ukmergės r. sav. Tyrimo rezultatai rodo, kad lėšos, tenkančios vienam moksleiviui, ir *mokomajam sportiniam darbui* skirtos lėšos Ukmergės r. SMĮ buvo reikšmingai **mažesnės** už vidutines. Elektrėnų savivaldybėje valstybės ir savivaldybių *biudžeto lėšos, tenkančios vienam moksleiviui*, visais metais buvo **didesnės**, o 2006 m. – netgi tais metais **didžiausios** tarp rajonų SMĮ. *Mokomajam sportiniam darbui vienam moksleiviui per metus tenkančių lėšų* suma Elektrėnų sav. SMĮ visus ketverius metus taip pat buvo reikšmingai **didesnė** už vidutinę. Galima daryti prielaidą, kad Elektrėnų SMĮ geba planuoti ir naudoti valstybines lėšas.

Paskutinis vertinamas SMĮ veiklos rodiklis – *parengtų jaunių rinktinės narių* skaičius. Atliktas tyrimas rodo, kad visais analizuojamo laikotarpio metais daugiausiai *jaunių rinktinės narių* parengia Vilniaus SMĮ. Tyrimo duomenimis, Vilniaus SMĮ tik 2006 ir 2009 m. vienam moksleiviui tenkanti suma buvo **didesnė** nei vidutinė, visais kitais metais – **mažesnė** nei vidutinė. *Mokomajam sportiniam darbui skirtų lėšų* suma, tenkanti vienam moksleiviui per metus, visais analizuojamais metais buvo **mažesnė** už vidutinę.

Tiriant rajonų SMĮ, nustatyta, kad **daugiausiai jaunių rinktinės narių** parengė Utenos r., Jonavos r. ir Elektrėnų sav. SMĮ. Pažymėtina, kad 2006 m. Utenos r. ir Jonavos r. SMĮ parengė vienodą skaičių *jaunių rinktinės narių*. 2005 ir 2006 m. **daugiausiai jaunių rinktinės narių** parengė Utenos r. SMĮ, o nuo 2008 m. **daugiausiai jaunių rinktinės narių** parengia Elektrėnų sav. SMĮ. *Pajamos, tenkančios vienam moksleiviui per metus*, visose rajono SMĮ **viršijo** vidutines, o *mokomajam sportiniam darbui* skirtos lėšos Utenos ir Jonavos rajonuose buvo **mažesnės** nei vidutinės, Elektrėnų sav. SMĮ – **didesnės**.

Apibendrinant sporto mokymo įstaigų veiklos ir pajamų rodiklių bei lėšų, skirtų mokomajam sportiniam darbui, lyginamąją analizę galima teigti, kad **didžiųjų miestų** – Vilniaus ir Kauno – SMĮ gerais veiklos

rezultatais pasižymėjo labiausiai: parengė daugiausiai nacionalinės rinktinės narių, jaunimo rinktinės narių ir jaunių rinktinės narių. Surengtų varžybų skaičiumi trejus metus iš eilės labiausiai pasižymėjo Panevėžio SMĮ. Klaipėdos SMĮ parengė daugiausiai olimpinės rinktinės narių 2005 ir 2009 m., o 2006 m. surengė daugiausiai stovyklų. Geriausius veiklos rezultatus pasiekusiose miestų SMĮ vienam moksleiviui per metus tenkanti suma dažniau buvo didesnė arba apytiksliai lygi vidutinei sumai, o lėšos, skiriamos mokomajam sportiniam darbui, dažniau buvo mažesnės už vidutines.

Tarp *rajonų* SMĮ geriausiais veiklos rezultatais pasižymėjo Kauno r., Tauragės r., Utenos r., Ukmergės r., Elektrėnų sav. Absoliuti lyderė pagal surengtų varžybų skaičių yra Tauragės r. SMĮ.

Negalėtume tvirtinti, kad geriausius veiklos rezultatus pasiekusiose rajonų SMĮ lėšos, tenkančios vienam moksleiviui per metus, buvo dažniau didesnės ar mažesnės už vidutines, nes tolygiai pasiskirstė rajonai, kuriuose vienam moksleiviui per metus tenkanti suma buvo didesnė už vidutinę arba mažesnė už vidutinę. Lėšos mokomajam sportiniam darbui daugumoje rajonų SMĮ buvo mažesnės už vidutines. Įdomu pažymėti, kad vienintelės Elektrėnų sav. SMĮ, lėšos tenkančios vienam moksleiviui per metus, visais metais, kai ši SMĮ pasiekė geriausius veiklos rezultatus, buvo *reikšmingai didesnės už vidutines*. Be to, šios SMĮ lėšos, skirtos mokomajam sportiniam darbui, visais metais taip pat buvo didesnės už vidutines. Tačiau ši SMĮ greičiau yra išimtis, nes kitų SMĮ duomenys priklausomybės ryšio nerodo.

Mažiausią finansavimą Lietuvos mastu gavusios miestų ir rajonų SMĮ labai gerais veiklos rezultatais nepasižymėjo, nors šių SMĮ lėšos, skirtos mokomajam sportiniam darbui, miestų SMĮ buvo artimos vidutinėms arba net viršijo vidutines lėšas, skirtas miestų SMĮ, rajonų SMĮ trejus metus buvo mažesnės už vidutinę sumą, o pastaraisiais dvejais metais šios SMĮ, galima sakyti, visai neskyrė lėšų mokomajam sportiniam darbui.

Kai kurios ir miestų, ir rajonų SMĮ, kuriose užfiksuota didžiausia metinė suma vienam moksleiviui, yra tarp veiklos rezultatais pirmaujančių SMĮ. Kelios iš jų pasižymėjo net kelerius metus iš eilės. Tačiau yra ir tokių SMĮ, kuriose kelerius metus iš eilės vienam moksleiviui tenkanti metinė suma buvo didžiausia, bet jų nėra tarp geriausius veiklos rezultatus pasiekusių SMĮ.

Apibendrinant galima teigti, kad nei SMĮ veiklos rezultatai, nei lėšų, skiriamų mokomajam sportiniam darbui, dydis nepriklauso nuo valstybės ir savivaldybių teikiamo finansavimo dydžio. Veiklos rezultatai nepriklauso ir nuo mokomajam sportiniam darbui skiriamų lėšų dydžio.

Išvados

Vertinant viešojo sektoriaus organizacijų veiklą svarbūs du kintamieji: išlaidos ir veiklos rezultatai. Vertinimo procedūros viešajame sektoriuje yra tam tikri veiksmai, naudojant įvairių rūšių modelius. Siekiant sukurti veiksmingą veiklos vertinimo sistemą, tikslinga atsižvelgti į vertinamo objekto specifiką.

Lietuvos sporto sistemos sudėtinė dalis yra sporto mokymo įstaigos (SMĮ), kurios teikia viešąsias paslaugas ir yra atsakingos už kuo didesnę fizinio aktyvumo skatinimą, saugaus, sveiko ir produktyvaus gyvenimo stiliaus poreikio formavimą ir plėtojimą savivaldos lygmeniu.

Tyrimo rezultatai parodė, kad 2005–2010 m. keitėsi SMĮ priklausomybė savivaldybės padaliniais: du trečdaliai SMĮ priklauso kūno kultūros ir sporto padaliniais (KKS padaliniais), vienas trečdalis – švietimo padaliniais. Analizuojamu laikotarpiu sportuojančiųjų skaičius sumažėjo 1851 moksleiviui. Nors KKS padaliniais priklausančiose SMĮ surengtų sporto varžybų ir jų dalyvių skaičius, taip pat stovyklų, jų dienų ir dalyvių skaičius varijuoja, švietimo padalinių SMĮ pastebimas stabilus šių veiklos rezultatų mažėjimas. Didelio meistriškumo sportininkų ugdymo procesuose iš esmės dalyvauja KKS padaliniais priklausančios SMĮ.

2005–2010 m. laikotarpiu pagal pajamų, gaunamų iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, rodiklius nustatyta, kad ir *miestų*, ir *rajonų* SMĮ *vidutinės lėšos*, skiriamos vienam moksleiviui per metus iš valstybės ir savivaldybių biudžetų, iki 2008 m. **stabiliai didėjo**, o 2009 ir 2010 m. mažėjo. Galima daryti prielaidą, kad tai įvyko dėl šalies finansinės krizės.

Valstybinių lėšų suma, tenkanti vienam moksleiviui per metus, *miestų* SMĮ **didžiausia** buvo 2010 m., o mokomajam sportiniam darbui skiriamų lėšų – 2006 m. Rajonų SMĮ *valstybinių lėšų* suma, tenkanti vienam moksleiviui per metus, **didžiausia** buvo 2008 m., o mokomajam sportiniam darbui skiriamų lėšų suma – 2010 m. Tačiau nei miestų, nei rajonų SMĮ **nėra** priklausomybės ryšio tarp didžiausių ir mažiausių mokomajam sportiniam darbui skiriamų lėšų dydžio ir didžiausių valstybės ir savivaldybių skiriamų lėšų dydžio, tačiau yra priklausomybės ryšys vertinant vidutinę skiriamų lėšų dydį. Miestų SMĮ, kurioms buvo skiriamos mažos valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšos, mokomajam darbui skyrė vidutines arba **didesnes** lėšas, o SMĮ, kurioms buvo skiriamos didelės lėšos mokomajam darbui, skyrė vidutines arba **mažesnes** lėšas.

Miestų ir rajonų SMĮ veiklos analizė vertinant pagal *tris rezultatus*:

1) *Surengtų sporto varžybų skaičius*. Daugiausiai varžybų surengia tų miestų SMĮ, kuriose skiriama

daugiausiai lėšų vienam SMĮ moksleiviui, ir rajonų SMĮ, kuriose skiriamos vidutinės lėšos vienam SMĮ moksleiviui.

- 2) *Surengtų stovyklų skaičius*. Veiklos rezultatai identiški pirmam rezultatui, t. y. daugiausiai stovyklų surengia tų miestų SMĮ, kuriose skiriama daugiausiai lėšų vienam SMĮ moksleiviui, ir rajonų SMĮ, kuriose skiriamos vidutinės lėšos SMĮ moksleiviui.
- 3) *Parengtų sportininkų skaičius*. Didelio meistriskumo sportininkų parengimo rezultatus vertinti sudėtinga, nes procesas koncentruotas didžiuosiuose miestuose ir skiriamos lėšos iš kelių finansavimo šaltinių.

Apibendrinamoji išvada: dalis ir miestų, ir rajonų SMĮ, kuriose užfiksuota didžiausia metinė suma, tenkanti vienam moksleiviui, yra tarp veiklos rezultatais pirmaujančių SMĮ. Kelios iš jų pasižymėjo net keletus metų iš eilės. Tačiau yra ir tokių SMĮ, kuriose kelerius metus iš eilės vienam moksleiviui tenkanti metinė suma buvo didžiausia, bet jų nėra tarp geriausių veiklos rezultatus pasiekusių SMĮ. Nei SMĮ veiklos rezultatai, nei lėšų, skiriamų mokomajam sportiniam darbui, dydis nepriklauso nuo valstybės ir savivaldybės finansavimo dydžio.

Literatūra

1. Bayle, E., Robinson, L. (2008). A Framework for Understanding the Performance of National Governing Bodies of Sport. *European Sport Management Quarterly*, (7), 249–268.
2. Bartkus, E., Raipa, A. (2001). Viešojo sektoriaus veiklos efektyvumas ir jo vertinimo galimybės. *Inžinerinė ekonomika*, 6 (26), 25–31.
3. Beleckienė, G., Murphy, C., Dienys, V., ir kt. (2008). *Sporto sektoriaus studija. Darbuotojų ir jų kvalifikacijos kaitos prognozių tyrimo ataskaita*. Vilnius: PMMC.
4. Dunajevs, E. (2009). Socialinių paslaugų sistemos raida gerovės pliuralizmo požiūriu. *Sociologija*, 2 (25), 120–129.
5. Fominienė, V., B., Mejerytė-Narkevičienė, K. (2010). Darbuotojų ugdymas šiuolaikinėje sporto mokykloje. Sportinį darbingumą lemiantys veiksniai. *Mokslinių straipsnių rinkinys: [elektroninis išteklius]*, (234–243). Kaunas: LSU.
6. Gedvilaitė-Moan, A., Laskienė, S. (2010). Viešojo sektoriaus organizacinio valdymo ypatumai sporto kaip viešojo sektoriaus pavyzdžiu. *Inžinerinė ekonomika*, 21 (1), 90–98.
7. Juodeikaitė, A., Leliūgienė, I. (2009). Rizikos grupės vaiko pozityvios socioedukacinės raidos galimybės realizuojant neformalaus ugdymo programas. *Socialiniai mokslai*, 2 (64), 43–56.
8. Kardelis, K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai*. Kaunas: Judex.
9. Karg, A. (2011). Structure and Functioning of Complex Sport Organisations (PhD thesis. School of Management and Marketing, Deakin University).
10. Kvieskienė, G. ir kt. (2006). *Neformaliojo vaikų švietimo sąnaudos ir prieinamumas: empirinis tyrimas* (Švietimo ir mokslo ministerijos užsakomojo tyrimo ataskaita). Vilnius: VPU.
11. Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo pakeitimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2008, Nr. 47-1752.
12. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2011, Nr. 38-1804.
13. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 1999, Nr. 60-1954.
14. Lietuvos švietimo koncepcija. 1992. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/strategija/docs/srp/koncepcija/koncepcija1.htm#2>.
15. Papadimitriou, D. (2007). Conceptualizing effectiveness in a non-profit organizational environment. An exploratory study. *International Journal of Public Sector Management*, 7 (20), 571–584.
16. Patton, M. Q. (1997). *Utilization-focused Evaluation: The New Century Text*. Thousand Oaks, CA: Sage.
17. Puškorius, S. (2010). Veiklos matavimų viešajame sektoriuje raida ir tendencijos. *Viešoji politika ir administravimas*, 34, 7–20.
18. Raipa, A. (2002). Viešoji politika ir viešasis administravimas: raida, struktūra ir sąveika. *Viešoji politika ir administravimas*, 1, 11–20.
19. Rossi, P. H., Lipsey, M. V., Freeman, H. E. (2004). *Evaluation: A Systematic Approach*. Sage Publications.
20. Segalovičienė, I. (2011). Vertinimas viešajame valdyje: samprata ir modeliai. *Viešoji politika ir administravimas*, 3, 437–450.
21. Sporto mokymo įstaigų bendrieji nuostatai. (2000). Lietuvos sporto informacijos centras.
22. Stufflebeam, D. L. (2007). An Evaluation of Evaluation Approaches and Models. In: Stufflebeam, L. D., Shinkfield, A. J., *Evaluation Theory, Models, and Applications* (131–234).
23. Šukys, S. (2008). Mokinių dalyvavimas nepamokinėje veikloje ir santykiai su mokytojais. *Acta paedagogica Vilnencia*, 21, 128–137.
24. Šukys, S. (2010). Dalyvavimo popamokinėje veikloje sąsajos su mokinių prosocialaus elgesio raiška. *Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas*, 4 (79), 77–85.
25. Valstybinė sporto plėtros strategija 2011–2020 m. *Valstybės žinios*. 2011, Nr. 41-1942.
26. Vidaus audito rekomendacijos 2003. Lietuvos finansų ministerija. Prieiga per internetą: http://www.finmin.lt/finmin.lt/failai/vidaus_auditas/Vidaus_audito_rekomendacijos.pdf.

Performance Audit in Sport Education Centres

Summary

A state that cares for its image and the well-being of its citizens provides legal guarantees and conditions for the citizens to go, play and do sports. The national sport development strategy (2011-2020) covers the implementation of goals and objectives, measures and resources both on the national and local level. The appropriate use and rational management of public finance requires the understanding of management concepts, administrative skills and the assurance of a high quality service delivery process in order to achieve an effective and rational performance.

Sport education centres are part of the Lithuanian sport system. These centres are non-formal education institutions providing public services and are responsible for promoting physical activity and creating and supporting the need for a safe, healthy and productive lifestyle. According to data from the Lithuanian Sport Information Centre in 2010, there were 95 public sport education centres (hereinafter SEC) operating as non-formal education institutions providing sport services to 44 000 children and teenagers under 19. SEC founders are city or district councils responsible for coordinating and funding the activities of the centres. However, there is little information about SEC activities management issues in general, a lack of deeper performance analysis and audit of the use of public funds, and insights regarding the future perspectives of SECs in the light of ongoing changes. Therefore, in this study we aimed to analyze the characteristics of SEC activities and find whether public finance is used appropriately, rationally and in line with the goals.

The following methods were used in the study: analysis of information sources and descriptive statistics. The survey was conducted in three stages: firstly, the analysis of general SEC performance data, secondly, the analysis of national and local budget appropriations for SECs and their expenditure for sport education, and thirdly, the analysis of urban and regional SEC's performance results.

There are two variables, i.e., expenditure and performance results, that are important in organisational performance measuring. Different types of measurement models are used for assessment in the public sector. In order to develop an effective performance measuring system, the specificity of the object under evaluation – in our case, SEC – must be considered. To this end we used the goal attainment model in our study *to evaluate performance results by comparing them to objectives*. The goal of this measurement procedure is to obtain exact information about the investment into public activities and the effect of the input.

The study results showed that in the period 2005–2010 there was a change in SEC subordination to municipal departments: two-thirds of SECs report to Physical Education and Sport Department (hereinafter PESD) and one-third report to the Education Department. During the period in question the number of schoolchildren doing sport reduced by 1851. The number of participants in sport events and sport camps held by SECs reporting to PESD

varied, whereas the number of participants in activities organized by SECs reporting to the Culture Department saw a steady drop. Young high-performance athletes are mainly trained in SECs reporting to PESD.

In the period 2005–2010, there was stable growth in the *average funding* per pupil per year in *urban* and *regional* SECs allocated from national and municipal budgets until 2008, whereas in 2009 and 2010 the funding decreased. Apparently the decrease was caused by the economic crisis in the country.

The biggest amount of *national budget appropriations* per pupil per year allocated to *urban* SECs was in 2010, and the biggest amount allocated for sport education was in 2006. *Regional* SECs received **the biggest national budget appropriations** per pupil per year in 2008, and for sport education in 2010. There is **no** dependence between the biggest and the smallest amounts allocated for sport education in urban and regional SECs and between the national and municipal budget appropriations; however, there is a dependence relation in average appropriations. Urban SECs that received small appropriations from national and municipal budgets spent average or **bigger** amounts on sport education, whereas SECs that received large appropriations spent average or **smaller** amounts on sport education.

The analysis of urban and regional SECs performance was based on the evaluation of *three outcomes*:

- 1) *The number of sport competitions held*. The biggest number of sport competitions was held in those urban SECs that received the biggest appropriations per pupil per year, whereas in the regions the biggest number of sport competitions was held by SECs that received average funding per pupil per year.
- 2) *The number of organized camps*. The performance results are identical to those described above, i.e., the biggest number of camps was organized by those urban SECs that received the biggest appropriations per pupil per year and in the regions by SECs that received average funding per pupil per year.
- 3) *The number of trained athletes*. It is complicated to evaluate the results of training high-performance athletes because this process is concentrated in the biggest towns and the funding comes from several sources.

Generalizing conclusion: some urban and regional SECs that had received the biggest appropriations per pupil per year also showed the best performance results, some of them a few years in a row. However, there is also a number of SECs that had received the biggest appropriations per pupil per year a few years in a row, but did not achieve the best performance results. Therefore, neither SEC performance results nor allocations for sport education depend on the amount appropriated from the national and municipal budgets.

Key words: activities of sport education centres, sources of income, performance measures, measures of expense for sport education.

Straipsnis recenzuotas.

Straipsnis gautas 2012 m. spalio mėn., priimtas 2013 m. spalio mėn.

The article has been reviewed.

Received in October 2012, accepted in October 2013.